

Іскрицький Володимир Володимирович
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ключові слова: цифрова трансформація, кібербезпека, цифровізація, освітній процес, електронне навчання.

Цифрова трансформація суспільства, яка обумовлена стрімким розвитком цифрових технологій, динамічно увірвалася у всі сфери людської діяльності та буття. Протягом XXI ст. спостерігається безупинний процес інтеграції цифрових технологій в освітні процеси, які є запорукою використання нових можливостей для підвищення якості освіти, оптимізації освіти, мотивації для розвитку креативності здобувачів освіти, доступності надання освітніх послуг.

Однак, поряд із можливостями для оптимізації та розвитку освіти завдяки цифровій трансформації суспільства є ряд викликів, зокрема, які пов'язані із необхідністю рівномірного доступу до цифрових освітніх ресурсів, адаптацією освітніх послуг до вимог сучасної цифровізації, кібербезпекою в умовах воєнного стану, який запроваджено в Україні 24 лютого 2022 р.

Метою даного дослідження є проведення аналізу стану процесів цифрової трансформації освіти, її тенденції та виклики, напрацювання рекомендацій для оптимізації процесу цифрової трансформації в закладах освіти України.

Зауважимо, що цифрову трансформацію не варто розглядати, як суто використання в навчальному процесі комп'ютерних технологій, мережі Інтернет, адже це лише інструменти для її впровадження. Цифрова трансформація освіти – це фундаментальна зміна концепції освіти, прямий вплив на всі її складові, зокрема: методи навчання, організацію освітнього простору тощо.

Ключовими аспектами цифрової трансформації освіти в Україні є: розширення доступу до навчального процесу (зокрема в умовах воєнного стану), інтеграція наявних цифрових інструментів в ході надання освітніх послуг, зміна ролі вчителя в процесі викладання предметів, індивідуалізація навчання під потреби учнів за допомогою цифрових інструментів, розвиток нових навичок учнів (креативність, критичне мислення, цифрова грамотність).

Цифрова трансформація освіти містить в собі як позитивні тенденції, так і

породжує виклики, які потрібно враховувати при проходженні та інтеграції цифрових технологій в освітній процес.

До позитивної складової можна віднести:

1. Можливість надання освітніх послуг в будь-який час та місці. Під час пандемії COVID2019 розпочато перехід освітнього процесу на дистанційний режим, який продовжено під час воєнного стану. В пригоді стали мобільні пристрої, онлайн-платформи[1].

2. Можливість стимулювання співпраці та комунікацій між вчителями та учнями через онлайн-платформи та соціальні мережі.

3. Автоматизація з контролю знань, доведення завдань вчителями через ті самі онлайн-платформи, що дає змогу викладачеві більше часу приділяти творчій роботі та індивідуальним підходам до учнів.

4. Організація персоналізації навчання через побудову оптимальної темпу, складності матеріалу, методів навчання персонально для учня, виходячи з його можливостей до сприйняття навчального матеріалу.

Окрім позитивних аспектів, цифрова трансформація освіта породжує виклики, зокрема: недостатній рівень знань та досвіду використання цифрових технологій у навчальному процесі; не всі учні під час навчання мають рівний доступ до цифрових технологій та інтернету, що породжує нерівність через учнів у навчанні; безпека, або в цьому випадку – кібербезпека, яка є складовою для якісної та безпечної побудови цифрового суспільства; ознакою побудови цифрового суспільства є небезпечна його складова, це залежність від гаджетів, інформаційне перевантаження, і як наслідок, проблеми з концентрацією уваги.

Проаналізувавши ключові напрямки для впровадження цифрових технологій в освітній процес, можна сформулювати такі рекомендації:

1. Побудова якісного цифрового середовища: організація технічного оснащення, зокрема сучасними комп'ютерами, проекторами, мультимедійними дошками, доступ до високошвидкісного інтернету.

2. Забезпечення ліцензованим програмним забезпеченням, організація хмарних сервісів для зберігання даних та безперешкодного доступу до нього, наявність локальної мережі, розробка та впровадження єдиної системи управління навчальним процесом.

3. Проведення тренінгів, курсів, майстер-класів для вчителів щодо використання цифрових інструментів у навчанні.

4. Надання доступу вчителям до онлайн-курсів і ресурсів для самонавчання.

5. Створення системи менторства, де досвідчені вчителі допомагають колегам освоювати нові технології.

6. Розробка індивідуальних завдань для кожного учня з використанням цифрових інструментів – персоналізація навчання.

7. Створення електронних портфоліо учнів, класів для відстеження та аналізу їхніх досягнень, комп'ютерний моніторинг знань [2, с. 204].

8. Співпраця вчителів (викладачів) з батьками учнів (здобувачів освіти) та громадськістю проведення батьківських зборів, семінарів, майстер-класів з використання цифрових технологій в освіті, в тому числі дистанційно; створення та наповнення спеціалізованих веб-сайтів або розділів на сайті школи для батьків.

9. Заходи із кібербезпеки: проведення тренінгів, виховних годин з питань

кібербезпеки, як учням під час навчального процесу, так і для батьків під час батьківських зборів; проведення заходів із захисту даних, в тому числі особлива увага має бути приділена захисту персональних даних учнів і вчителів; регулярне оновлення антивірусних програм та відповідний моніторинг мережі на предмет виявлення загроз[3].

Таким чином, активне впровадження цифрових технологій в освітній процес – це складний процес, який вимагає системного підходу та залучення всіх учасників освітнього процесу. Саме дотримання вище перелічених рекомендацій дозволить створити сприятливе та безпечне середовище для організації навчального процесу, підвищити якість освіти, збільшити рівень доступності до освітніх послуг в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану в Україні, що активізував міграційні процеси як всередині країни, та і за її межами.

Список використаних джерел

1. Тільняк Н.В., Логай В.А., Дмитрієва Н.Б. Огляд інформаційних технологій та засоби їх реалізації у закладах вищої освіти в Україні. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2024. №7 (25). С. 838–845.
2. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Організація педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу в комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі закладу вищої освіти. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2018. Том 67. № 5. С. 199–212
3. Білявська Ю., Шестак Я. Кібербезпека та кібергігієна: нова ера цифрових технологій. 2022. № 3. С. 47–59.

Науковий керівник: Сікора Я. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Volodymyr Iskrytskyi

Applicant for the second (master's) level of higher education
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine

DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS

Keywords: education digital transformation, cybersecurity, digitalization, educational process, e-learning.